

35. Kutná Hora – hornická naučná stezka (sev. okruh)

Okres: Kutná Hora

- restaurace Na pašince na Kaňku u Kutné Hory
- geologie, mineralogie, hornictví, archeologie, historie
- totožný se začátkem – okruh
- 4 hodiny
- N49 58.261 E15 16.377
- turistické značky pro naučné stezky a informační tabule
- 12 km
- Kutná Hora – vlak, autobus
- 14 zastávek

 Trasa vede po dobrých cestách kopcovitým terémem, je vhodná pro pěší a většinou sjízdná pro cyklisty. Možnost sběru minerálů. **Turistické trasy:** Kutná Hora je křižovatkou turistických tras. **Cyklotrasa:** Pražská trasa. **Zajímavosti v okolí:** Červené Pečky – barokní zámek, naleziště zkamenělin, Přitoky – dvě tvrze. **Naučné stezky v okolí:** Borky, Kutná Hora – hornická naučná stezka (jižní okruh).

Okruh prochází všemi významnými pásmy severní části kutnohorského rudního revíru. Zrudnění na severu obsahovalo větší množství kyzů (sirníků). Těžba se zde proto mohla rozvinout teprve po objevení vhodné technologie získávání stříbra z kyzů – tedy o něco později než v jižní části revíru. Trasa stezky vede po svazích Kaňku, Sukova a Kuklíku.

Asi před 90 miliony let severu moře postupně zaplavilo celou severní část Čech. Kaňk byl v té době ostrovem. Ostrovů ovšem bylo více – dodnes jsou zpravidla patrné jako kopce složené z pevnějších hornin. Příboj z nich odlamoval kusy hornin a omílal je do valounů. Tyto usazeniny (příbojová facie) byly odkryty v rulovém lomu na Kaňku. Tabule naučné stezky jej označují Na Vrších, v literatuře se s ním setkáme jednoduše pod názvem Kaňk.

V teplém křídovém moři žili u pobřeží různí živočichové. Často to byly druhy se silnými schránkami na ochranu před příbojem, nebo druhy žijící přisedle na skalách a kamenech. Zdejší naleziště má celosvětový význam, pracovaly tu celé generace paleontologů, našich i zahraničních. Několik druhů

Tady zuřil mořský příboj

bylo popsáno právě odtud. Nalézají se tu dírkonožci, koráli, červi, mlži, mechovky, ježovky, z obratlovců např. zoubky žraloků a další. Naleziště je chráněno od roku 1933. Sběr a poškozování skály je zakázáno.

Křídové usazeniny se ukládaly po celém obvodu ostrova. Na severní straně Kaňku se s nimi můžeme setkat v několika menších opuštěných lomech. Je tu zachován i povrch někdejšího pobřeží – rulové skály omleté a ohlazené příbojem. I tady jsou zkameněliny, vyvětrávají přímo z vrstvy vápence, a tak na povrchu leží

Kaňk – kostel sv. Vavřince

Mořem ohlazený povrch skal

Motýlice obecná žije na březích toků

drobné ústřice, schránky ramenonožců, ostny ježovky a zoubky žraloků.

V roce 1969 se propadla na Kaňku plocha 30x22 m. Hloubka jámy je 30 m a je proto zabezpečena a oplocena. Ve stěnách jsou patrné štolky z nejstarší fáze zdejšího dolování. V 16. století se v tuně vytěženého materiálu nacházelo až 650 g stříbra, v 18. století 195 g, ve 20. století jen 42,7 g.

Znalosti a zkušenosti našich předků byly obdivuhodné. Dokázali najít a vyzískat té-

měř vše, co v jejich době vytěžit šlo. Někdy měli prostě štěstí. Zánik dolování na Staročeském pásmu byl v druhé polovině 16. století oddálen nečekaným objevem Benátecké žíly, která nevycházela na povrch (odborně se takové žíly nazývají slepé). Ložisko však bylo rychle vytěženo novou šachtou (Panská jáma). Za druhé světové války byla Panská jáma znovu zprovozněna a po válce propojena několika překopy s jámou Turkaňk. Definitivně byla zrušena v roce 1991. Při průzkumu v koncem padesátých let 20. století bylo zjištěno 86 000 t rudy. Kromě stříbra (160 g/t) obsahuje olovo, zinek, měď a cín. Zásoby jsou uloženy poměrně mělce, nad starými důlními díly. Ruda zde těžená dříve však měla obsah kovů několikanásobně vyšší.

Na severním svahu Kaňku byla ruda dobývána v řadě dolů. Postupně byly uzavírány nebo znovu otevírány. Hloubení jámy Magdaléna začalo v roce 1340. Hloubka 38 m není ve srovnání s okolními důlními díly velká, jáma však sloužila až do roku 1986. Zасыпána byla roku 2002.

U vesnice Grunta bylo pod křídovými sedimenty ověřeno pokračování Hloušeckého pásma. Průzkum zjistil 64 000 t rudy obsahující stříbro, olovo, měď a zinek. I zde bylo v 16. století několik drobných dolů.

Na západním vrcholu Kaňku stojí památník hornických bouří z let 1494–1496. Příčinou bylo nelítostné ožebračování horníků královskými úředníky. Z 13 vůdců povstání bylo 12 popraveno, jeden před popravou utekl. Památník tu nechal vybudovat hrabě Chotek v roce 1814. Mohutný sloup je z vápnitého pískovce. Při podrobnější prohlídce v něm uvidíme bílé průřezy zkamenělin (většinou jde o skořápky ústřic).

Trasa stezky vede i kolem dvou kostelů. V Kaňku je to pozdně gotický kostel sv. Vavřínce. Světověznámý český houslista Jan Kubelík (1880–1940) nechal v Gruntě vystavět na místě původního gotického kostela trojlodní baziliku v pseudorománském slohu. Je to největší nově postavený venkovský kostel ve střední Evropě. Na zvonu je česká modlitba husitů.

36. Letná

Obvod: Praha 7

- Nábřeží kapitána Jaroše
- Chotkova ulice
- N50 05.776 E14 25.858
- 2,5 km
2 zastávky
- Snadná cesta pro pěší vede parkem Letná. **Zajímavosti v okolí:** Národní technické muzeum, Národní zemědělské muzeum. **Naučné stezky v okolí:** Roztocký háj a Tiché údolí.
- příroda, ekologie, geologie
- 1 hodina
- informační tabule
- MHD Praha – autobus

Jen málokdo ví, že na Letné vedla kdysi naučná stezka. Nezbylo po ní vůbec nic. V současné době odbor městské zeleně Magistrátu hl. m. Prahy instaluje informační tabule nejen ke chráněným územím, ale i na mnoho dalších míst, především tam, kde se provádějí nebo připravují akce ke zlepšení životního prostředí. Na Letné tak najdeme dva druhy panelů – k Letenskému profilu a k revitalizaci biokoridoru na Letné.

Nejcennějším územím v Letenských sadech je přírodní památka Letenský profil. Byla vyhlášena k ochraně výchozů letenských vrstev (starší prvohory – ordovik). V mělkovodním prostředí studeného moře se usazovaly vrstvy písku, prachu a jílu, ze kterých vznikaly pískovce, prachovce a jílovce. Jednotlivé vrstvy se mnohokrát opakují. Je to dokladem toho, že podle změn počasí přinášely řeky do moře hrubší nebo jemnější materiál. Ten byl dále tříděn vlnami a mořskými proudy.

Letenské vrstvy jsou odolné a často vytvářejí v terénu vyšší místa se strmými svahy. V Praze kromě Letné to je Vyšehradská skála a kopec, na kterém byl vystavěn Pražský hrad. Na Letné jsou však vrstvy

velmi dobře odkryté a přístupné, a navíc se v nich nacházejí i zkameněliny. Proto také bylo celé souvrství pojmenováno letenské.

Přírodní památka Letenský profil je tvořen dvěma oddělenými částmi – jeden pruh v ulicích Pod Bruskou, Chotkovy a u Bruskových kasáren, druhá část je pak pod Hanavským pavilonem. Ze zákona má mít přírodní památka také ochranné pásmo, zpravidla je to 50 m. V tomto případě však ochranné pásmo má význam jen u části území, komu-

